

"KRIKŠČIONIS GYVENIME" KNYGŲ SERIJĄ PASITIKTI RUOŠIANTIS

Pasikalbėjimas su prel. Vytautu Balčiūnu

Jau kuris laikas tekdavo nūgirsti, kad planuojama knygų serija pasaulėžiūriniais klausimais. Prieš keletą metų tie garšai atėdavo iš Romos, vėliau vis daugiau buvo girdima apie tokias sūtelktines pastangas čia, Amerikoje. Susisieję su iniciatoriais, jau anksčiau norėjome informuoti visuomenę, bet vis buvo atsakyta — dar ne laikas. Tik kai po neseniai įvykusio jų pasitarimo Chicagoje kreipėmės į vieną iš jų — prel. Vytautą Balčiūną, jis mielai sutiko pasidalyti mintimis apie tai, kas padaryta ir daroma, atsakydamas į jam pateiktus klausimus.

— *Lietuviškos knygos, net ir beletristinės, kelias išėjimoje nėra lengvas. Kas nulėmė, kad ryžotės leisti knygų seriją tokia aktualia tema "Krikščionis gyvenime"?*

— Tai išaukė labai didelis reikalingas literatūros, kuri padėtų geriau pažinti savo religiją ir kartu krikščionio akimis žvelgti į visas gyvenimo sritis. Matėme, kad neįtenka tik pavienių, neorganizuotų pastangų tokiai literatūrai paruošti ir paskleisti. Planavome dar Romoje, o nuo 1964 m. rudens, VI-jo Lietuvos katalikų mokslo akademijos suvažiavimo New Yorke, ypač dėka daug širdies ir laiko tam skiriančiam kun. dr. Jonui Gutauskui, buvo dirbama toliau Amerikoje ir Kanadoje, palaikant ryšį su rašančiais ir ieškant naujų bendradarbių. Kartu tyrėme spausdinimo, administravimo ir platinimo galimybes, kol pasirinkome, kaip mums atrodė, tinkamiausius.

— *Kas sudaro tos knygų serijos redakcinį kolektyvą ir kaip planuojamas jo darbas?*

— Grupė redaktorių, įvairių sričių specialistų, kunigų ir pasauliečių, įjungiami į serijos veiklą atbaigiamąjį paruošimą, o visam darbui vadovauja šio redakcinio kolektyvo penkių narių vadovybė. Trys jos nariai jau seniai rūpinasi ir visais techniniais serijos suorganizavimo bei apipavidalinimo reikalais. Serija imasi globoti laisvojo pasaulio lietuviai yskupai. Ją yra pažadėję remti bei prisidėti prie platinimo jos paskleidimo lietuviai bei katalikiškos lietuvų organizacijos.

— *Ar jau turite leidėjų?*
— Spaudos ir administravimo darbus atliks Lietuvos Enciklo-

pedijos leidėjas Juozas Kapočius. Leidėju numatoma Amerikos ir Kanados Lietuvių kunigų vienybė.

— *Kiek veikalų ši serija apims ir kokie klausimai juose planuojama pavirduoti nagrinėti?*

— Numatoma išleisti į metus po 3-4 knygas, kiekviena maždaug 200-250 psl. Darbas bus tęsiamas, kol to reikalaus pats gyvenimas. Visų temų iš anksto nenustatome, kad būtų galima atsakyti ir į laiko iškeliamas. Apie skirtingas, bus imamos nagrinėti religiniai bei įvairių kitų sričių klausimai, turį ryšio su krikščioniškąja pasaulėžiūra. Sieksime, kad "Krikščionis gyvenime" padėtų susiorientuoti visose gyvenimo srityse.

— *Daugumas lietuvių išėjimoje jau istengia daugiau ar mažiau skaityti angliškai. Pasaulėžiūrinės knygų serijos leidimas lietuvių kalba labiau patenksintų, jeigu joje būtų ir atitinkamos medžiagos apie Lietuvą ir lietuvius. Ar šis momentas turima mintyje?*

— Taip, neabejotinai. "Krikščionis gyvenime" plačiai atvers duris viskam, kas būdinga mums lietuviams visose su pasaulėžiūra turinčiose srityse.

— *Kokios temos bus imamos pirmiausia gvildinti? Ar jau turima spaudai paruoštų veikalų?*

— Pirmiausia bus išleista lietuviškai II Vatikano susirinkimo dokumentai, kurių I tomas šiomis dienomis jau bus pradeda rinkti. Tai bus lyg bazė, į kurią atsirems kiti serijos veikalai. Eilė knygų jau parašyta ar rašoma. Iš jų galime paminėti: "Gyvoji liturgija", "Pasaulietis Bažnyčioje", "Krikščionio Dievas".

— *Ar šitoks jėgų sutelkimas stambesniams užsėjimui neatitinka pažangesnį bendradarbių nuo periodinių spaudos? Kokiu šiuo atžvilgiu išvadu galima padaryti, žiūrint į Lietuvos Enciklopedijos leidimo laikotarpį?*

— Manau, kad nėra ko baimintis. Periodinė spauda turi savo nuolatinį bendradarbių, kurių gal tik vienas kitas imsis mums rūpimų knygų rašymo. Antra vertus, ruošiamųjų veikalų mintys, o kartais ir išties būdingesnės jų dalys labai naudingai gali būti spausdinamos ir periodikoje. Gi Lietuvos Enciklopedijos leidimo laikotarpis leidžia padaryti išvadą, kad galutinai vis tiek bus nemaža laimėta. Juk tikrai, jeigu ši Enciklopedija nebūtų buvusi leidžiama, tur būt tik maža dalis ta, kas joje atspausdinta, būtų pasirodžiusi periodinėje spaudoje ar knygų pavidalu. Be to, eilė žymių Enciklopedijos bendradarbių buvo kartu ir žurnalų redaktoriai bei jų straipsnių autoriai.

— *Kaip planuojamas tos knygų serijos platinimas?*

— Serijai numatoma rinkti nuolatinius šalininkus, kaip enciklopedijai. Pasidarys imti jos veikalus, gaus kiekvieną išėjusį tomą ir tik tada už jį atsilygins.

— *Kaip numatoma išspręsti lėšų klausimą? Gal jau turima šiam reikalui stambesnių mecenatų?*

— Nuo to, kokia bus finansinė padėtis, dalinai priklausys ir serijos veiklos kokybė bei jos pasisekimas. Vien iš prenumeratorių vargu ar bus imama versitis. Gal būt jos užteks spausdinimo ir administravimo išlaidoms padengti, bet tikrai jos bus mažos, kad ir nepilnai, atsilyginti kitiems. Dėl to ieškome paramos iš šalies. Tikimės, kad, kaip anksčiau, taip ir dabar, gerai knygai atsiras mecenatų ir rėmėjų. Mūsų visuomenė vis labiau įsisąmonina, kad savo talentus, laiką ir jėgas pašvenčią knygų autoriai yra verti visokeriopos paramos ir norėti, kad jie dirbtų tik už aciu, būtų neteisinga.

— *Ar pagerdaujamas visuomenės pasisakymas spaudoje, ko ji*

A. Zmuidzinavičius. Palangos smiltynuose.

is "Krikščionis gyvenime" laukty, kurios temos jai labiausiai rūpi?

— Kėlimas spaudoje to, kas aktualu, bus neabejotinai pasitarnavimas serijos planuotojams. Būsime dėkingi už kiekvieną sveiką mintį, sugestiją bei patarimą, ateinančius per spaudą ar kitais keliais.

— *Į kur reiktų kreiptis, norint tiesioginiai susisiekti su "Krikščionis gyvenime" serijos vadovybe?*

— Informacijos ir kitais reikalais rašyti: "Krikščionis gyvenime", P. O. Box 909, Delhi, Ont., Kanada. Kr.

LIETUVIŲ LIAUDIES KARINĖS — ISTORINĖS DAINOS

D. Kristopaitė, LIETUVIŲ LIAUDIES KARINĖS — ISTORINĖS DAINOS. Feodalizmo epocha. Vilnius, Vaga, 1965. 286 p. 13 x 21 cm. Tiražas 2500 egz. Kaina 68 kap.

Tokiu pavadinimu 1965 m. Vilniuje išleista D. Kristopaitės studijėlė apie mūsų senąsias dainas. Autorė nauja, bet tema nebenuoja: šis klausimas rūpėjo jau S. Stanevičiui ir S. Daukai, tų daugiau kaip prieš šimtmetį. Tos rūšies dainas labai atsiidėjęs nagrinėjo Mykolas Biržiška, is kurio bandė pasisipaityti B. Sruoga, pakliuvęs į rusiško formalizmo vandenį, sekęs A. Veselovskiu ir kitais. Pagaliau tas temas užkliudė ir šių eilučių autorius (žr. "Simtas liaudies ba-ladžių", 1941). Juos visus jau-noji autorė bando trumpai drū-tai sukritikuoti. Tačiau ji pati nedaug toliau pažengė nuo M. Biržiškos metodo ir didelių nau-jienų neatrado. Tiesa, ji daugiau pabrėžia visuomeninį tų dainų pobūdį, kartais teisingai, kar-tais perdėti. Ji dar skiria daug dėmesio dainų meninės išraiškos priemonėms, tačiau ir čia ji tik seka B. Sruogos pėdomis. Autorė dar bando remtis nau-jaisiais sovietų tautosakininkais, kaip V. I. Proppas, dažnokai juos cituodama, tačiau iš paskū tai nieko nepadaeda, tai tik smil-kalai. Autorė būtų geriau pada-

DR. JONAS BALYS

Dr. Jonas Balys

riusi, jei ji būtų daugiau susi-pažinusi ir labiau pasisavinusi tarybininkų atmetamą suomių istorinį-geografinį tautosakos tyrimo metodą. Reikėjo aiškiai nustatyti nagrinėjamų dainų ti-pus, o tada kiekvieną tipą ir jo atšakas vienoje vietoje visapu-siškai išnagrinėti, nustatyti vie-tines atmainas arba "oekotipus" (švedų tautosakininko C. von Sydovo terminas), susiekti jų tarpusavio įtakas ir pareinamu-mą. Dabar autorė blaškosi nuo vieno dainos tipo prie kito, pa-simeta ir nebesusigauja, kas kur pridera, po kiek laiko vėl grįžta prie to paties dainos tipo, kartojta tą pačią pamėgtą tezę, arba pati sau prieštariauja. To-kie metodiniai trūkumai neleistini jau eiliniame seminario refe-rate, o spaudai skiriamam dar-bui reikalingam turėtų būti dar didesni.

Šios pastabos dar nereikia, kad visa 286 psl. knygelė yra niekų darbas. Autorė surinko nemaža medžiagos, stengėsi ją apdoroti, nustatyti istorinę tų dainų periodizaciją, darė paly-ginimus su kitų tautų dainomis, bandė padaryti išvadą. Kai ku-rios jos išvados yra įtikinančios arba seniai žinomos, tačiau dar

dažniau klausimas pasilieka neiš-spręstas: gal taip, gal ir ne. Pa-galiau nuo ideologinio — mark-sistinio pobūdžio tendencijų mes atsiribojame, nes jos nėra rim-tos.

Autorė mūsų istorinėse dai-nose randa tik tris periodus: "Karių prieš kryžiuočius epochos dainos, baudžiavos įsigalėjimo laikotarpio dainos ir dainos apie XVII-XIX a. karus ir kariuo-menę" (p. 9). Pirmajam perio-dui priskiria Sudaičio ("Išpylė pilelę, iškirto karelius") ir kitas karo sutartines ("Kada, broli, tu parjosi?", "Ką parneši?"), dainas apie kareivio išvykimą karan ir žuvimą ("Jau ir atlėkė gulbių pulkelis" arba "Visi bajo-rai į Rygą joja" ir "Aušta auš-relė šviesi pazarėlė") ir nelais-vėn patekusių karių vadavimo dainas ("Sėdi sūnelis nevalioj", daina paremta plačiai vak. Eu-ropojje paplitusiu "vadavimu" motyvu). Priskirdama šias dai-nas karų su kryžiuočiais gady-nei, autorė pabrėžia jų patrio-tiškumą: "Tokiu supoetintu mirties vaizdu atskleidžiama he-rojaus žuvimo prasmė, jis iš-aukštinamas kaip tėvynės gy-nėjas. Kad jis žuvo gindamas tėvynę, pabrėžiama lakoniška

Chicago Meno instituto parkty. Nuotr. A. Kezo, S.J.

Kertinė Parastė

Kultūrinis užsisklendimas

Naujausioji lietuvių ateivių banga, Nepriklausomos Lietu-vos auklėtiniai, atėjo su giles-niu išsimokslinimu, stipresniu profesiniu pasiruošimu, su iš-ryškėjusiais talentais. Pačios aplinkybės taip susidėjo, kad iš Lietuvos buvo išbloktai žmo-nės su didesne iniciatyva ir ryžtu.

Tai buvo ryškiai pajusta iš-eivijoje. Įvyko nauja kraujo transfuzija mūsų spaudoje, li-teratūroje, dailėje, muzikoje ir kitur, kuo labai ir labai rei-kia džiaugtis. Buvo atlikti to-kie monumentalūs darbai, kaip enciklopedijos išleidimas (rei-kia tikėtis, kad tas užmojis bus išvestas iki galo, išlei-džiant ir lituanistinę enciklo-pediją anglų kalba), pelnytai ėmėme pasiekti pirmąsias vie-tas tarp išėivių tautų savo ope-romis, dainų šventėmis ir t. t.

Lietuviškasis kultūros dar-bas vykdomas kaip pavienių prasišviečiančių talentų, taip ir organizuotų vienetų, subūru-sių mokslo, meno, įvairių pro-fesijų talentus.

Kaip mūsų kultūrinio darbo našumui, taip ir Lietuvos iš-laisvinimo siekimams būtų la-bai naudinga, kad, šalia in-tensyvios kultūrinės veiklos savybėje, būtų palaikomas gy-vas ryšys su kitų tautų ir pa-čios Amerikos kultūrininkais, kultūros sluoksniais. Atrodo, kad dabar tam ir palankesnės sąlygos susidaro. Kitados vo-riečiai ir kitų tautų intelek-tualai, manydami, kad lietuvių tauta yra atsidūrusi kritiškoje grėsmėje, buvo susidomėję už konservuoti kiek galina dau-giau mūsų tautinių lobų folk-lo, kalbos tyrimo pavidale. Dabar eilė Amerikos aukštųjų įstaigų net siūnia savo pro-fesorių (pvz. Kansas univer-sitetas prof. Greene), kad ty-rinėtų ir kolekтуotų lituanis-tinę istorinę medžiagą. Kiti universitetai savo biblioteko-se atidaro specialius skyrius ateivių spaudiniams, archy-vinei medžiagai. Taigi, susido-mėjimas auga, kultūros židi-nių dūrys darosi a'viresnės ir jų vaidilų širdys prielankes-nės.

Šitokios aplinkybės vis la-biau skatina mus atsiskirti savo kultūrinio užsisklendimo, ir tai ta prasme, kad mes, v's didindami savųjų vertybių ug-dymą, palaikytume kultūrinį sąlytį su kultūrininkais ir kul-tūrinėmis įstaigomis, su kurio-mis patį gyvenimas mus su-vedė.

Situo atžvilgiu gražiai reiškiasi mūsų šaliai, patekę į pro-fesūrą. Jų straipsnius užin-kame mokslo žurnaluose, jų paskaitos būna atitinkamų ša-kų specialistų suvažiavimuose, ir tai yra gražus laimėjimas, iškelias lietuvių vardą ir žadi-nas susidomėjimą pačia Lietu-va.

Gražios iniciatyvos parodo ir medikai, techniškių moks-lų atstovai, kad ir nedirbą aukštosiose mokyklose, o pe-rėje į pramonę ar šlaip veiklą

savo srityje. Ne vienas jų sa-banga, Nepriklausomos Lietu-vo moksliniais laimėjimais net atradimais ir išradimais yra atkreipę net šio krašto mokslo viršūnių akis.

Mažesnis kultūrinis kontak-tas tarp muzikų ir vokalistų bei dailininkų, bet visgi jis yra. At-skirų mūsų šalių prasiveržimai ir šioje srityje yra net pasie-kę didžiąją spaudą, tuo duo-dant neįkainojamos reklamos mūsų tautai ir mūsų tėvų žemės reikalui. Visa eilė mūsų menininkų dirba specialiose mokyklose, dalyvauja bendro-se šio krašto parodose. Tuo tenka džiaugtis ir šį reikalą plėsti.

Neužmirštamas pavyzdys, kaip vaisingas yra ryšys rašy-tojo St. Zobarsko su eile kūry-bingų šio krašto rašytojų, po-etų, kritikų. Tik šio sąlyčio dė-ka universitetų ir miestų bib-liotekos buvo paturintos lietu-vių liaudies kūrybos pavyz-džiais, mūsų rašytojų kūrinių vertimais.

Tačiau tokie kontaktai ga-limi ne vien New Yorke, o ir Chicagoje, Detrote, Clevelan-de, Los Angeles, Toronte, Montrealyje ir daug kitur. Ne-būtina, kad jie reikštųsi tuo-mis pačiomis formomis. Jau nemažai būtų pasiekta mūsų kūrėjams dalyvaujant vietinių kūrybingųjų intelektualų po-būviuose, pasikviečiant juos pas save. Iš to susidarytų žmo-niško draugiškumo ryšiai, ku-rie paskui galėtų konkretizuot-is kuo nors apčiuopiamesniu, kai reikallas bus pribrendęs.

Ypatingos vertės pažinčių sudarymas turėtų laikraštini-kų, radio ir televizijos dar-buotojų tarpe. Šios masinio su-sižinojimo priemonės darytųsi atviresnės lietuviškajam rei-kaui. Tiesa, mūsų laikraščių redakciniai štabai yra daugu-moje per maži, laikraštinkai darbu perkrauti ir dažnai nei laikas, nei jėgos nebeleidžia dar naujų uždavinių imtis. Bet kurie yra laisvesni, kurie gal-būt perėję į pensininko am-žius ar taip pat energingesnis tą šaką pamėgęs studijuojantis jaunimas gali labai vaisingai stengtis iš mūsų užsisklen-dimo išeiti ir susidarinti nau-ju biblioliskumu Lietuvos reikalui gražiai pasitarnauti.

Net ir kitose, mažiau kūry-bingose šakose, pasižymintieji gali su gražiu sėkmingumu Lie-uvaui draugų ieškoti. Pvz. šioje srityje jau gali džiaugtis laimėjimais Lietuvių filatelis-tų draugija, kurios nariai pa-laiiko kontaktus su šios šakos mylėtojais.

Džiugu, kad šis reikallas randa kaskart didesnį susido-mėjimą mūsų studentijoje. Pa-laikymas glaudaus ryšio tarp Baltijos kraštų studentijos, da-lyvavimas savo mokslo įstai-gos ruošiamose paskaitose, kur galima klausimų pavidale iš-kelti ir Lietuvos reikalą ir kur galima savo patirtimi atsklei-ti naiviams idealistams apie

Šiame numery:

- Knygų serija "Krikščionis gyve-nime"
- Lietuvių liaudies dainos
- Kultūrinis užsisklendimas
- Maironio Baladės
- Apie Romaulio paveikslą
- Nauji religinės muzikos kūriniai
- Quasimodo Laiškas motinai
- Vilniaus universiteto įkūrimas
- Dailininkas Petras Lukas
- Dramaturgas Žemkalnis
- Vasaros teatras
- Akademinių prosvaitės
- Kultūrinė kronika
- Okupatoje Lietuvoje
- Lenkai tyrinėja Lietuvos praeitį

(Nukelta į 2 psl.)

NAUJI RELIGINĖS MUZIKOS KŪRINIAI

Siluvos Dievo Motinos koplyčios šventinio proga Washingtono buvo užrašyti kūrinyje mūsų kompozitoriai parašyti duotiems tekstams religinės dvasios muzikinių kūrinių. Tų kūrinių pirmieji išpildymai įvyks iškilmių metu Washingtono, juos atliekant iškiliesiems mūsų solistams. Kompozitoriams buvo nurodyta, kokiems balsams jie turi parašyti: Pr. Bičkienė, sopranui, parašė Br. Markaitis, S.J., R. Mastienė, mezo-sopr., buvo kvietas J. Zdanis, bet jam po kurio laiko atsisakius, prašomas parašė J. Bertulis; bosui J. Vazneliui — J. Kačinskis ir solistų kvartetui — J. Gaidelis. Tie kūrinių — didelis įnašas į mūsų religinę muziką, nes tokių rimtų kūrinių labai mažai turėjome. Čia pateikiu tų kūrinių apžvalgą.

Komp. J. Gaidelio "Maldą" kvartetui

Julius Gaidelis parašė "Tikintųjų maldą", žodžiai kun. Vl. Budrecko, solistų kvartetui su fortepijonu. Šis kūrinys savo turiniu ir forma yra visiškai naujas mūsų muzikinėje literatūroje. Jis susideda iš penkių invokacijų, kur po kiekvienos invokacijos baigiama "Meldžiam Tave, Viešpatie", panašiai kaip giedant "Šventas Dieve".

Kiekvienas solistas atgieda invokaciją vienas, kiek primenantį žinomą melodiją "Šventas Dieve". Po to seka kvartetas "Meldžiam..." Pirmą invokaciją atgieda bosas (J. Vaznelis) kuklia melodia ir jam kvartetas irgi kukliai atliepia. Antrąją al-tas (R. Mastienė) irgi kukliai. Trečiąją tenoras (A. Pavasaris) kiek sudėtingesnę melodiją, bet kvartete įvedamos imitacijos visiems balsams, viskas palaipsniui kyla, auga, muzikinės slink-tys raizgosi, giesmė vis darosi sudėtingesnė ir todėl ši dalis pa-ilgėja.

Ketvirtąją sopranas (Pr. Bičkienė) atlieka irgi nesudėtinga intonacija, bet už tai kvartetas išsiplečia dar plačiau kaip trečiojo. Čia solistai turi įsitempti, kad nenuslystų, nes harmonija moderni, kupina disonansų, mažai benaudoja klasikinės harmonijos formules. O savarankus fortepijoninis palydas neduoda dainininkui įstojamojo balso. Paskutinė intonacija, nukreipta į Mariją — "Per Marijos Silu-vos Dievo Motinos užtarimą iš-klausyti mus teikis", giedama soprano ir alto drauge. Tai su-daro labai malonų klausai poi-sį, ko ir muzikinė kūrinio eiga reikalauja tam, kad toliau kom-

JUOZAS ZILEVICIUS

pozitorius testų dar sudėtinges-nes muzikines pynes, sudarytas iš pirm tai vartotų melodinių fra-zių, visai polifoniniai vystyda-mas. Čia komp. J. Gaidelis paro-do puikų sugebėjimą naudotis kontrapunktinėmis priemonė-mis: toną išplėsdamas, sutrum-pindamas, susmulkindamas, net išverstinėje padėtyje įpindamas

Komp. Julius Gaidelis

net kanonines imitacijas į tą įdo-mų kontrapunktinį įvairių fra-zių bei temų junginį. Ir visa tai atrodo lyg taip ir reikia. Prie-pabaigos taip pat yra poroj vie-tų ramesnės nuotaikos ansamb-linių junginių. Kūrinys skambės didingai naujoviškos harmonijos rūbuose pasipuošęs.

Nežiūrint veikalo sudėtingu-mo, yra išlaikytas religinėje mu-zikinėje nuotaikoje, už tai ir so-listams kompozitorius nedavė arių pobūdžio įtarpų, kaip pvz. intonacijos būtų galėjęs bravū-ras pasirodymui panaudoti. Kvartete solistų melodijos yra lankšios, gyvos, plačios apim-ties, bet sudėjęs jas krūvon, pasi-daro puikus derinys. Tas kūri-nys tinka religiniuose koncertuo-se, tik reikėtų įrašyti vargoninį pritarimą, kad vietoje fortepijo-no galima vargonais palydėti. Tada vietoje kvarteto giedotų choras, o vietoj solistų — chori-nių balsų grupės arba solistai. Veikalas didingas, teikiantis mu-zikos mėgėjams daug džiaugs-mo.

Siluvos Švč. Marijos garbei trilogija

Trilogija susideda iš trijų giesmių.

Br. Markaitis, S.J. parašė "Ne nužemk nuo akmenų", žodžiai K.

Grigaitytės, sopranui solo su for-tepijono palyda.

Kaip žinome, komp. Br. Mar-kaitis, S.J. kaip kompozitorius yra stambi pajėga. Jo smuikui sonata, įgauta plokštelėje, aplan-kė viso pasaulio šalis ir, grojant radio stotyse, susilaukta gražių įvertinimų (Australija, Afrika, V. Vokietija ir kt.) Jau išpar-duota pirmoji laida. Be to, jau keleri metai jis turi savo kūrinių rečitalius Floridoje. Anglų spau-da aukštai vertina jo kūrybą.

Žodžių, visapusiškai pritaikę kū-rėjas, pačiam kūrybingume. Tad sudaro džiaugsmo, kad jis sukūrė šia proga stambi kūrinį. Nežiūrint jo šandienės kūrybos, jis sukūrė labai religinės nuotai-kos ilgesnį kūrinį rondo formoje. Nors harmonija sudėtinga, bet melodia laisvai plaukianti šalia laisvos fortepijoninės pa-lydos. Kūrinys politonalinės mu-zikos rūšies, teikia daug nauju-mo, perdėm polifoninio palydos eismo, nėra nuodėvė ir nuob-džių harmoninių, melodinių ar ritminių nuotrupų, laisvai ir pa-traukliai klausomas.

Melodija solistui: guoda pro-gos reikštis laisvai, o ne muziki-nių tarpų šokinėjimais (dažnai beprasmiai tik instrumentams, o ne žmogaus balso savybėms skir-tiems), melodiją stengiantis ko-gražiau atlikti ir sielos įdėti. Di-delis komp. turtas, kai sugeba balso dainingumą panaudoti nū-dieninėje muzikoje. Sopranų ar tenorų repertuaras galės pasidū-žiuoti, ypač pajėgesni balsai, tik pianistams teks nemažai sun-kumų palydą nugalėti ir prie so-listo meniškai prisitaikyti.

Komp. Jeronimas Kačinskis

Jeronimas Kačinskis parašė "Lietuvos Karalienė", žodžiai El. Tumienės, solo bosui su fortepijono palyda. Šis autorius savo kūrybos būdu skiriasi nuo aukš-čiau minėtų. Jis laikosi ant slenkščio: bandydamas kai kada pažūrėti ir į nūdienės muzikos pasaulį, bet nedrąsiai ir atsarg-iai. Jis yra senas vilkas lietu-viškosios muzikos kultūros dir-vonuose. Kalbamasis kūrinys ne-ilgas, melodia nesudėtinga, pa-lyda judri ir neperkrauta kokiais aštresniais saskambiais, linkus solistui gelbėti intonaciją, ne-atitolstant toli nuo pritariamo-sios melodijos išvingiavimų. Pri-tarimas nesunkus, lengvai priei-namas ir nevirtuozams ir neope-riniams solistams.

Šie tad trijų paskutinių kom-

Komp. Bruno Markaitis, S.J.

muzikines priemones. Jo kūry-bos būdas yra skirtingas nuo aukščiau sumintų kūrėjų: sa-vaime aišku, jog kiekvienas iš jų eina savais keliais ir todėl reikiams muzikiniai savitumai ir skirtingi muzikinių turtų naudo-jimai. Kurie dalyvaus Washing-tone tų kūrinių pirmame išpildy-me, patys įsitikins, kas sugebės tų kūrinių dvasią suprasti, nes jie yra neeiliniai, bet specialiai toms iškilimams sukurti iškilų-jų mūsų kūrėjų.

Kalbamas kūrinys bosui skamba giliai nuotaikingoje re-liginėje dvasioje. Kai kuriose vie-tose didesnei žodžių prasmei iš-ryškinti vartoja melodijos re-čitatyvinę (skaitymo) būdą, atsi-sakant nuo melodijos ir bendrai visame kūrinyje nedaug melodi-jos, bet ji yra santūri, neišman-ti ir platesnius balso apimties pa-krasčius. Kūrinys neilgas, forte-pijono palydas nesunkus, jis tin-ka ir baritonui bei mezo-sopra-nui.

Juozas Bertulis parašė "Juod-bruvė mergaitė", žodžiai A. Jas-manto, mezo-sopranui su forte-pijono palyda. Šis autorius savo kūrybos būdu skiriasi nuo aukš-čiau minėtų. Jis laikosi ant slenkščio: bandydamas kai kada pažūrėti ir į nūdienės muzikos pasaulį, bet nedrąsiai ir atsarg-iai. Jis yra senas vilkas lietu-viškosios muzikos kultūros dir-vonuose. Kalbamasis kūrinys ne-ilgas, melodia nesudėtinga, pa-lyda judri ir neperkrauta kokiais aštresniais saskambiais, linkus solistui gelbėti intonaciją, ne-atitolstant toli nuo pritariamo-sios melodijos išvingiavimų. Pri-tarimas nesunkus, lengvai priei-namas ir nevirtuozams ir neope-riniams solistams.

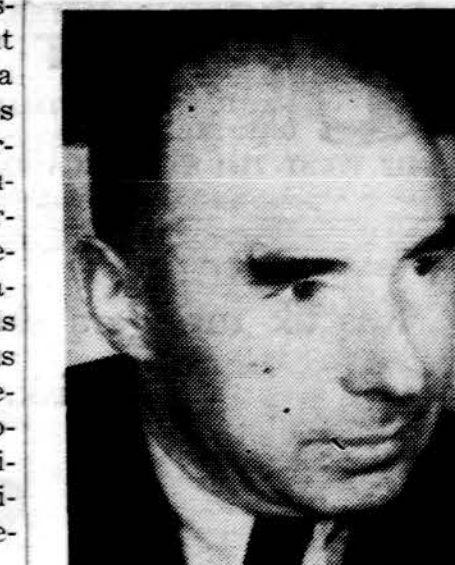
Šie tad trijų paskutinių kom-

pozitorijų kūrinių ir sudaro trilo-bą.

Labai sveikintinas dalykas už-prašymas kompozitorių parašyti naujus kūrinius, bet neturim pasitenkinti vien tik jų išpildy-mu iškilimėse. Koplyčios įrengi-mo komitetas turėtų tuos kū-rinius išleisti viename sąsiuvi-nyje su trumpa apžvalga, kaip jie atsirado, kad paliktų juos at-einančioms kartoms. Taip pat reikalinga, ir net būtina, paga-minti plokštelę tų kūrinių, kad žmonės turėtų namuose ko pra-kilnaus pasiklausyti, o ne vien tik polkučių, tango ar ko nors panašaus. Tokių plokštelių se-niai jau reikėjo parūpinti. Tad panaudokim šią progą, kokios mes gal jau nebesulauksime.

—o—

• **Lietuviškas ritualas** jau spausdinamas M. Morkūno spaus-tuvėje. Panaudojamas Lietuvoje atliktas vertimas su išveijos lie-tuvių liturginės komisijos, ku-riai vadovauja vysk. V. Briz-gys, pataisomis. Spausdinimą prižiūri tėvai jėzuitai. Ritualas bus pilnas, apims gal apie 500 puslapių. Išeis apie spalio mėn.

Komp. Juozas Bertulis

SALVATORE QUASIMODO

Laiškas motinai

"Mater dulcissima, dabar miglos krenta, Naviglio veržiasi pro užtvanką, medžiai ištinę nuo vandens, sudegę nuo sniego; as nelidžiu šiaurėje: as nesu taikoje su savim, tačiau as nelaukiu kieno nors atleidimo, daugelis man skolingi asaras, kaip vyras vyrui. Žinau, kad nesvečiuoji, kad gyveni kaip visų poetų motinos, neturtinga ir teisinga savo meilėje tolimiems vaikams. Šiandieną as, kuris tau rašau". — Pagaliau, pasakysiu, porą žodžių iš to vyruko, kuris nakčia pabėgo trumpam švarkely su keletu eilėraščių kišenėje. Vargšas, toks karštakošis, kurią dieną kur nors dar žus. — "Tikrai, atsimenu, išvykau iš tos pilkos stoties lėtu traukiniu, vežančiu migdolus ir apelsinus į Imeros žotis, pilnas šarkų, druskos ir eukaliptų. Bet dabar as tau dėkoju už ironiją, kurią palikai ant mano lūpų, švelnių kaip ir tavo. Tas šypsenys mane apsaugojo nuo ašmarų ir kančių. Ir nesvarbu, kad dabar as apraudo tavę ir visus tuos, kurie laukia — kaip kad tu — nežinodami ko. Ak, švelnioji mirtie, nepaliesk laikrodžio virtuvėje, kuris tiksi ant sienos: visa mano vaikystė prabėgo pro jo veido rodyklę, pro tas išpieštas gėles: neliesk senų rankų, nei širdies. Gal kas atsilieps? O pasigaliėjimo mirtie, drovumo mirtie, sudėviu, brangioji, sudėviu mano dulcissima mater."

Išvertė P. Gaučys

Quasimodo (sk. Kvasimodo) italų poetas, 1959 m. laimėjęs Nobelio literatūros premiją. Karo išgyvenimų poveikyje atrado didžiąją žmogaus gyvenimo tikrovę. Apdaukta gamta, jūra ir žmogiškas.

P. G.

KULTŪRINĖ KRONIKA

- **Dr. J. Girmas** nauja knyga apie ateitininkų ideologiją baigiama rinkti "Drauge". Leidžia "Ateitis".
- **Vysk. Pr. Būčio** atsimini-mų antras tomas jau paruštas spaudai. Surašė prof. Z. Ivinskis, redagavo kun. dr. J. Vaišnora, MIC.
- **Prof. Juozas Zilevičius** vi-są laiką dirba tvarkydamas mu-zikologijos archyvą Chicagoje, Jaunimo centre. Jam talkina mok. Z. Girdvainytė, O. Vyš-niauskienė, J. Jokubauskienė ir archyvaras Jonas Narukynas. Dabar vykdoma inventorizaci-ja ir tvarkoma kartoteka. Tas darbas dar užims apie pusę me-tų.
- **Lituanistikos instituto** me-ta-raštis jau surinktas M. Morkū-no spaustuvėje, sulaužytas į pus-lapius ir spausdinamas. Norima išleisti rugsėjo pradžioje.
- **Keistė Janulis**, žurnalizmo profesorius Nevados universite-te, mirė Reno mieste turėdamas 49 m. amžiaus. Jis yra buvęs "Chicago Tribune" reporteris, Nevados universitete profesoria-vuo nuo 1949 m.
- **Dr. J. Tininis**, savo kelio-nėse po Europą aplankęs Angli-ją, Vokietiją, Austriją, dabar iš-vyko į Italiją.
- **Prof. dr. A. Papiascko-Ra-mūno** naujausia knyga: "Dia-logas tarp Romos ir Maskvos" jau išėjo iš spaudos. Ją išleido Ottavos universiteto Psichologi-jos ir pedagogikos fakultetas, kuriame lietuvis mokslininkas profesoriauja.
- **Antanas D. Yuknis** parašė suglaustą Tado Kosciūškos bio-grafiją anglų kalba "Thaddeus Kosciuszko. The Champion of Freedom". Leidinyje išryškina-mas Kosciūškos lietuviškumas, nusakomas jo vaidmuo 1794 m. sukilime, jo ryšiai su Napoleo-nu, jo laiškas carui, jo laisvės kovos Europos ir Amerikos kon-tinentuose. Leidinys turi 16 pusl. išleido prel. J. Karalius, J. K. Tautmylos slapyvardžiu.
- **Antano Giedriaus** knyga "Aišvydo pasakas" jau baigta rinkti "Drauge" spaustuvėje. Ištaisius paskutines korektūras, netrukus bus spausdinama. Lei-džia Lietuviškos knygos klubas.

Vilniaus universiteto ikūrimas

Tesinys straipsnio apie vysk. Protasevičių ir jėzuitus

PAULIUS RABKAUSKAS, SJ

4. Vyskupo sudėtos aukos.

Vysk. Protasevičius tikrai nesigailėjo duoti visko, ką tik galėjo, naujos kolegijos ir universiteto reikalams. Kažin ar rasime visoje jėzuitų ordino istorijoje kitų tokių fundatorių, neišskiriančių ne kunigaikščių arba karalių, kurie būtų tiek asmeniškai įdėję vienos kurios įstaigos įsteigimui ir išlaikymui. Pamėginkime bent trumpai suminėti stambiausias vysk. Protasevičiaus aukas. Visų pirma jis už 10,000 auksinų nupirko iš pono Mikalojaus Jasienskio mūrinius rūmus. Apie juos patys jėzuitai sako, kad visame Vilniuje nebuvę geresnės medžiagos ir tvirčiau pastatytų namų (nulla in civitate Vilnensi ista domo meliore materia aut firmius est exadificata). Šiuo netoli vyskupo kūrį-jos esančius rūmus kadaise sau pasistatė minėtojo Jasienskio dėdė, kapitulos prela-tas, archidiaconas Jasienskis. Jų remontui ir jėzuitams gyventi pritaikymui vyskupas dar turėjo išleisti apie 2,000 auksinų (apie 40 auksinų tuomet užtekdavo vienam žmo-gui pragyventi vienerius metus). Vyskupo pinigais buvo taip pat nupirkti trys kaimi-nystėje esą nedideli namai, kad būtų vietos kolegijos išsiplėtimui. Jos išlaikymui vysku-pas visų pirma užrašė iš vyskupijos žemių nuosavybę, esančią Medininkų apylinkėje —

5 senoviškos mylios nuo Vilniaus, važiuo-jant į Ašmeną. Buvo 5 kaimai su 48 vala-kais žemės (1 valakas, pagal K. Jablonskį, buvo lygus maždaug 21,8 ha), taigi per 1,000 ha; visa žemė buvo išdalinta valstie-čiams, kurie kasmet duodavo tam tikrą duoklę pinigais ir natūralijomis. Taip pat nuo pat pradžios jėzuitams buvo užrašytas Rykantų ežeras ir kaimelis su 4 valakais žemės, bet po kelerių metų jėzuitai Rykan-tus pardavė. Kai 1570 m. atvyko nemažas būrys jėzuitų, vyskupas savo pinigais įgijo, pirma laikinai, po kelerių metų visam laikui dideles nuosavybes: iš kalvio Mikalo-jaus Radvilos, Vilniaus vaivados, už pasko-lintus 5,000 auksinų gavo kaip įkaitą dešim-čiai metų Širvintų miestelį ir dvarą, ir pana-šiai už 7,500 auksinų iš Radvilos Našlaitė-lio Dvareikių (Dworzyńscy) žemes, esančias Lydos apylinkėse. Ypačiai Dvareikių buvo svarbūs kolegijos išlaikymui. Nors tos žemės buvo 11 mylių nuo Vilniaus, bet apėmė iš viso 189 valakus (beveik 4,200 ha), iš ku-rių 22 valakai priklausė Dvareikių dvarui, visą kitą valdė valstiečiai, gyvenantieji vie-nuolikių kaimų. Dvareikius Radvila Našlai-tėlis 1574 m. didžiavasiškai pervedė kole-gijai visam laikui už tą jau įmokėtą sumą, nors tikrumoje jie būvę verti apie 15,000

auksinų, o dėl Širvintų vyskupas dar turėjo bėdos, nes kalvinas Radvila nenorėjo jų ga-lutinai perleisti jėzuitams. Tik, kai vyskupas prie jau įmokėtų 5,000 auksinų pridėjo dar 1,500, jis sutiko parduoti, nors jie nebuvo tiek verti, bet "kitai iš eretiko nebuvo gali-ma išgauti". Vėliau, kai jau buvo įsteigtas universitetas, jėzuitai Širvintus iškeitė į Trakelius, buvusius karaliaus nuosavybę; jie davė daugiau pelno ir, kas svarbiausia, susisiekė su Dvareikių žemėmis. Prie to dar reikia pridėti dvi altarijas Maišiogaloje, ku-rias vysk. Protasevičius su popiežiaus leidi-mu buvo sau pasilaikęs, kai tapo vyskupu. 1573 m. jis jas dovanavo jėzuitams. Iš abie-jų beneficijų — kiekvienai altarijai buvo už-rašyta po dvarelį — jėzuitai kasmet gau-davo apie 200 auksinų įplaukų.

Kai buvo nutarta 1578 m. rudenį Vilniuje pradėti dėstyti teologiją, T. Provinciolas liepė rektorui Varševičiui eiti pas vyskupą prašyti pagalbos teologijos profesorių išlai-kymui. Varševičis iš pradžių manė, kad ge-riau būsią vyskupą palikti ramybėje, nes paskutiniu metu jis pasidavęs kiek san-tūresnis (tenacior) ir kartą jam pasakęs "quod non debet ab illo quicquam amplius sperare" (tegal jau nieko daugiau iš jo ne-besitikiti); Dievas pasirūpins, kad kolegija galėtų toliau vystytis. Tačiau, kadangi jo viršininkas taip įsakė, Varševičis pasime-l-dęs vis vien nuėjo pas vyskupą. Jam kal-bėjo, kad jau tiek padarius, nederėtų per-leisti kam kitam uždėti vainiką (ne incepti operis palmam alius concederet, cum eam ipse referre posset). Vyskupas išklaušė re-ktorius įtikinėjimų, pagalvojo ir dar tą pa-čią dieną pažadėjo duoti dar 3,000 auksinų. Kitus 3,500 auksinų teologijos kurso įsteigi-

mui buvo užrašęs mirdamas Radvilos Naš-laitėlio dvarieškis Tiškovskis. Jėzuitai pradė-jo ieškoti, ką už tuos pinigus nupirkti, kitaip sakant, kapitalą investuoti. Kaip tik tuo metu pasitaikė, kad jaunam vyskupui Jur-giui Radvilai, gyvenančiam ir studijuojan-čiam Romoje, labai prireikė didelės pinigų sumos. Broliai, patys tiek neturėdami, pa-siūlė jėzuitams už paskolintus pinigus įkei-siti savo Zemaitekio žemes. Jėzuitai labai mielai sutiko ir 1577 m. rugpjūčio mėn. 23 d. buvo pasirašytas pardavimo su teise at-sipirkti (kaip tuomet vadindavo) aktas. Rei-kiamus 3,500 auksinų jėzuitai sutelkė iš jau turimų 6,500 ir dar paskolintų 2,000 auksinų, už ką turėjo patys įkeisti neseniai vys-kupo dovanotas Maišiogalos altarijų bene-ficijas. Po dvejų metų vysk. Protasevičius išmokėjo ir šią skolą, kad jėzuitai galėtų naudotis jiems priklausančiomis nuosavybė-mis. Zemaitekiais, pradžioje, taip sakant, tik laikinai parduotas, 1581 m., t. y. vysk Radvilai po vysk. Protasevičiaus mirties grį-žus į Vilnių, perėjo visai į jėzuitų nuosavy-bę. Vysk. Radvila viską dovanavo Akademi-jai, nereikalaujamas nieko daugiau pridėti, nors perleidžiamų žemių vertė buvo kur kas didesnė. Zemaitekiais, Trakeliai ir Dvare-iškiai buvo iki pat jėzuitų panaikinimo pa-grindinis Akademijos išsilaukimo šaltinis, nes, kaip žinome, iš studentų už mokslą nie-ko nebuvo imama.

Vyskupo neišsenkęs dosnumas aprūpino atvykusius jėzuitus ir jiems pavestą kolegi-ją visu, ko tik reikėjo. Čia suminėju tik pa-čias stambiausias fundacines aukas. Mažes-nių įvairiomis progomis duotų aukų ir kito-kiais būdais suteiktų pašalpų, jei norėtume viską, kas surašyta išlikusiose šaltiniuose,

išskaičiuoti, susidarytų ilgokas sąrašas. Jis rūpinosi, kaip jau matėme, net tokiais da-kolgiai teko taip pat didžiausia vyskupo lykais kaip valgių ir apsirangimų. Vilniaus palikimo dalis. Testamentu jis kolegijai už-rašė visus savo sidabrinus daiktus ir auk-sinų vyskupo kryžių su grandine, viskas apie 6,000 auksinų vertės; be to, visus grūdus, kurie liks jam mirštant, pusę viso medaus, kurį laikė kolegijos rūsyje, visus kilimus ir gobelenus (aulea) ir kt.

Bet ne visuomet ir vyskupui pavykdavo lengvai suteikti to, ko jėzuitams reikėjo. Štai pora išlikusiųose šaltiniuose išsamiai aprašytų pavyzdžių.

5. Sv. Jono bažnyčia priskiriama kole-gijai

Jau pirmaisiais jėzuitų Vilniuje apsis-to-jimo metais iškilo problema, kurią ir prie-geriausių norų nebuvo lengva išrišti. Jėzu-itams skaitame name jų pačių ir pradžioje ne-didelio skaičiaus mokinių reikalams vysku-pas įtaisė gražią koplyčią. Bet, kaip ir visur kitur, taip ir čia, jėzuitams buvo reikalinga vieša bažnyčia, kur jie galėtų žmonėms sa-kyti pamokslus, klausyti išpažinčių. Pradėta svarstyti apie šalia stovinčią, erdvią parapri-jinę sv. Jono bažnyčią, kurios klebonu ir ar-chipresbiterium, kitaip sakant, miesto dekanu, tuomet buvo ispanas dr. Petras Roizjus. Viceprovinciolas, irgi ispanas, T. Sunyeris nuėjo pas Roizjų tartis, kokiomis sąlygomis būtų galima bažnyčia naudotis, bet klebonas nenorėjo apie tai nė kalbėti. Matyt, T. Sunye-ris pasakė vyskupui, kad be bažnyčios jie ne-galėtų sutikti pasilikti Vilniuje. Protasevičius tuoj pat pažadėjo jiems pastatyti naują baž-nyčią (Nukelta į 4 psl.)

ANGLIJOS SOSTINĖJE APSILANKIUS

Juozas Tinišis

Jau kelintą dieną vaikštau po sužlugusias Britų imperijos sostinę Londoną, atvykęs iš šviesios Kalifornijos, iš Los Angeles palmių pavėsio. Pirmą kartą gyvenime lankau šį milžinišką ir įdomų miestą. Iš senų, didingų paminklų aikštėse, iš architektūrinių valstybinių pastatų byloja šimtmečiai apie garbingus anglų imperijos žygius, nuskambėjusius nebesugrąžinamoje praityje.

Lydimas Londone gyvenančių dailininko V. Jokubaičio ir poeto V. Slaito, pirmiausia aplankiau Britų muziejų. Didžiausią įspūdį man čia padarė Egipto skulptūrų salė su meniška iš granito iškaltomis faraonų statulomis, su hieroglifais išraišytomis sarkofagais, su gerai išlaikytomis mumijomis, kurių amžius siekia net kelis tūkstančius metų prieš Kr. Visos šios Egipto civilizacijos liekanos, britų atgabentos nuo Nilo krantų, rodo, kokį aukštą kultūros laipsnį buvo pasiekę faraonų laikų skulptoriai bei balzamuotojai. Hieroglifiniai tekstai, raštininkų išgraviuoti ar dažais išrašyti prieš tūkstančius metų ant akmeninių ar medinių sarkofagų, tiesiog stebina žiūrovą savo ženklių dailumu ir simetriškumu. Deja, nebūdamas egiptologas, aš nemoku šifruoti šių hieroglifų, kuriuos pirmasis išskaitė Champalions, Napoleono armijos karininkas.

Siame muziejuje eksponatų sekmą pasižymi ir Asirijos skulptūros, kuriame apstu reljefinio pobūdžio akmeninių meno kūrinių, vaizdais skelbiančių tos tautos valdovų žygius, aprašytus pleistaraščiu ar dantiraščiu.

Taip pat įdomus senovės graikų skulptūrų salė su marmurinėmis apdailytomis statulomis, su dailiomis įvairaus dydžio vazomis, kurių šonai išpūsti mitologiniais vaizdais. Britai, kadaise buvę pasaulio viešpatiais, visus tuos eksponatus atsigabeno iš užkariuotų kraštų, pirmieji supratę meninę ir istorinę jų vertę ir tuo būdu juos apsaugoję nuo visiško sunaikinimo. Jų sumanymo dėka šiandien pasaulis turi progos išvysti jau seniai žlugusių civilizacijų meno liekanas, kurių vertė dabar skaičiuojama milijonais dolerių.

Sakoma, kad muziejus iki šiol dar nėra išstatęs visų Egipto ir Graikijos meno kūrinių, kad juos slepia požemiuose, nes bijo, kad tų kraštų vyriausybės neatsilieptų ir nepareiklautų jų grąžinti.

Aplankiau ir žymiausią tapybinio meno muziejų, vadinamą National Gallery. Jame sukaupta neįkainuojamos vertės meno turtai. 40 salėse iškabinėti žymųjų pasaulio dailininkų paveiksai, kurių tapytojais buvo: Rafaelis, Perugiano, L. de Vinci, Michelangelo, Lippi, Botticelli, Renoir, Murillo, Velasquez, El Greco, Zurbaran, Goya, Gainsborough, Reynolds, Turner, Rubens, Rembrandtas, Cranach, Ti-

tianas, Veronese, Tintoretto, Romney ir daugybė kitų. Nežinia, ar yra pasaulyje kitas toks muziejus, kuriame būtų sukaupta tiek daug garsių tapytojų kūrinių. Man krito į akį Renairo paveikslas, vaizduojantis aktorę Misiją Sert, kuri vėliau autobiografinėje gailėjosi, kad tapytojas prašoma nesutikusi daugiau apsinuoginti. Taip pat mano vaizduotę dingo Tintoretto paveikslas "Paukščių Tako kilmė" ir Reynolds "Gracijų vainikavimas". Negalima atsistebėti Tintoretto vaizduotės lakumu! Tačiau didžiausią įspūdį man darė italų dailininko paveikslas "Laiskas, naikinantis grožį". Paveikslas vaizduoja tris figūras: gražią merginą, seną vyriškį su smėlio laikrodžiu ir su angelo sparnais ir antrą seną žmogų, kuris dviem pirštais liečia merginos veidą, rodydamas, kad jos gro-

Dr. Juozas Tinišis

žį jau ima ardyti negailestingas laikas. Ak, viskas pasaulyje sensta, net ir gražiausios merginos neatlaiko prieš laiko jėgą, net ir patys šio muziejaus paveiksai nežymiai deformuojasi. Iš savo palydovo dail. V. Jokubaičio patyriau, kad muziejus sandėliuose yra sukrauta tūkstančiai senų paveikslų, laukiančių restauracijos. Šia proga prisimintinas Horacijaus pasakymas: Tempus rerum edax (laikas daiktų edikas).

National Gallery yra prie pat milžiniškos Trafalgaro aikštės, kurios vidury kyla į dangų laiko nujudinta graikiška kolona, užsibaigianti admiral Nelsono statula. Kolonos papėdėje didžiulės liūtų figūros, britų galybės simboliai. Aikštėje yra ir baseinas su mitologinėmis figūromis ir trykštančiais fontanais. Ant grindinio aikštėje vaikšto balandžiai ir žmonės, kurių daugelis, atrodo, turistai, kaip ir aš. Vienas anglas, matyt, atvykęs iš provincijos, rodo gal kokių dešimties metų savo sūnui koloną ir sako: "Tai mūsų tautos didvyris Nelsonas. Jis sunaikino prancūzų laivyną". Tuo tarpu tie manim sūstoją jauna prancūzų pora — aiškiai turistai. Mergina pažvelgia į koloną ir klausia savo palydovo: "Kas čia per paminklas?" "O, tai krau-

gerys Nelsonas", atsako vyriškis.

Londono aikštėse ir parkuose yra nemaža paminklų, pastatytų prisiminti karo žygiams ar pagerbti buvusios anglų imperijos didvyriams, karų laimėtojams bei kolonijų valdytojams. Štai Green parke stovi A. Rodino skulptūrinis kūrinys "Calais miesto piliečiai". Anglai, apsupę šį miestą, norėjo išžudyti visus jo gyventojus, bet paskui armijos vadas nusprendė palikti juos gyvus, jeigu jam prisistatys laisvu noru burmistras su miesto tėvais. Šie drąsūs prancūzai prisistatė ir buvo nužudyti. Savo pasiaukojimu jie išgelbėjo nuo mirties miesto gyventojus. Tam įvykiui atminti Rodinas, žymusis prancūzų skulptorius, sukūrė garsų kūrinių, kuris yra vienas iš geriausių jo darbų. Anglai, dideli praeities gerbėjai, nupirko iš prancūzų šią grupinę statulą ir pastatė ją Green parke, kad praeivis ją pasigėrėtų.

Londono bažnyčios, ypač gotinio stiliaus, taip pat yra architektūrinio meno šedevrai, iš kurių įspūdingiausi Westminsterio ir Sv. Pauliaus katedros. Pastarąją savo didingą kupolą primena Romos Sv. Petro didingą baziliką. Katedros viduje, pasieniuose ir požemiuose, trūnijų žymių anglų kūnai sarkofaguose, kuriuos laikas atkakliai savo dantimis graužia.

Man teko aplankyti ir Anglijos provincijos miestą Herefordą, kuriame gyvena med. dr. K.

Petras Vaskys. Dekoratyvinė vaza (molis)

Valteris su dainininke žmona. Mieloje jo šeimoje aš praleidau keletą malonių dienų. Jis nuvežė mane parodyti gotinę šio savo

miesto katedrą, statytą vienuoliktame amžiuje. Laikas iš oro jau buvo ją aptriusinęs. Katedroje apstu sarkofagų, kuriuose ilsisi buvę šios šventovės vyskupai, didikai ir visokie riteriai. Ir visi šie sarkofagai savo mirtina tyla kalba apie praeinamą, apie nesustabdomą laiko upę, į kurią, anot Heraklito, negalima du kartus įbristi. Iš mielo kolegų B. ir K. Valterių prieglobsčio su grįžau į Londoną didžiai susimastęs apie laiko paukštį, kurio dar niekam nepavyko nutverti už sparnų.

Anglų rašytojas S. Johnsonas yra pasakęs: "Kai žmogui nusibosta Londonas, tai jam nusibosta ir gyvenimas". Man jis ne tik nenubodo, bet aš buvau juo sužavėtas. Aplankęs jo muziejus, aikštės su paminklais, įskaitant ir Kleopatros adatą, senas katedras, Nidos leidyklą, "Europos Lietuvis" redakciją, susitikęs su lietuviais dailininkais Brazdžiū, Jokubaičiu, Caputyte, su poetu V. Slaitu, novelistu K. Barėnu bei kitais nuosirdžiais lietuviais — A. Zukausku, A. Pranskūnu, K. Makūnu ir Pluku, kurie man parodė daug paslaugumo, atsiveikinau su britų sostinė pilnas įspūdžių ir per kanalą patraukiau į Amsterdamą pas Olandijos karalienę. O iš ten sparnuotas Pegasas mane skubiai neš į snieguotus Alpių viršūnes.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
AUGUST — RUGPĖČIO 18, 19, 20 D. D.

ST. ANNE FINE CALIFORNIA BRANDY	Fifth	\$2.98
DUFF GORDON 10 Year Old IMPORTED SPANISH BRANDY	Fifth	\$4.98
COGNAC "NAPOLEON" V.R.Q.P.	Fifth	\$5.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth	\$4.99
RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED Dry or Sweet	30 oz. Bottle	\$1.29
FINE DOURO PORT WINE 1958 Vintage	Fifth	\$1.69
POPULAR BRAND OF IMPORTED CANADIAN WHISKY 86 Proof	Fifth	\$4.49
PIKEMAN IMPORTED LONDON DRY GIN	Fifth	\$3.98
GRAND, TULLY LIQUEUR	Fifth	\$4.98
O'KEEFE IMPORTED CANADIAN Beer or Ale 24-12 oz. Throw away bottles	Case	\$4.98

RŪTA
MARQUETTE PARKE
6812 So. Western, PR 8-3493
ČIA GAUSITE LIETUVISKUS VALGIUS PRITAIKYTUS JŲSŲ SKONIUI!
Atdara kasdien nuo 7 val. ryto iki 8 val. vakaro, sekmadieniais uždaryta.
J. ir K. Baltušmoniai, sav.

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS
NAUJŲ PARDAVIMAS — VARTOJAMŲ TAISYMAS
GREITAS patarnavimas — GARANTUOTA — KREDITAS
2412 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471-2446

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta liepos ir rugpėčio mėn.

Visų rūšių
taupmenoms
4 kartus
metuose

Taupmenos įdėtos iki 15 dienos mėnesio,
pelno dividendą nuo pradžios mėnesio.

Paskolos namams įsigyti ar taisyti
TURTAS \$103,000,000.00
REZERVAI \$9,800,000.00
Bendrovė iš seno vedama tėvo ir sūnaus

JUSTIN MACKIEWICH
Direktorių Tarybos Pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

STANDARD FEDERAL
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef. — Virginia 7-1141

Vilniaus universiteto įkūrimas

(Atkelta iš 3 psl.).

nyčia. Nupirko netoliese, einant pilies link, du sklypus, vėliau ir trečią, pradėjo vežti statymui reikalingą medžiagą. Tačiau vyskupas nebeturėjo pinigų; praėjo ištisi metai, atvyko didesnis jėzuitų būrys, o statyba vis dar nebuvo pradėta. Roizijus kartais sekmadieniais leisdavo Hostoviniui ir vėliau Varševickiui sakyti pamokslus; bet kai buvo prašytas, kad leistų per kleboniją, kuri stovėjo tarp jėzuitų gyvenamo namo ir bažnyčios, pereiti, einant į bažnyčią, klebonas griežtai atsakė, nors jėzuitų prašymą palaikė pats vyskupas ir taip pat didelis Roizijaus draugas miesto vaikas Aug. Rotundas. Tada jėzuitai paprašė bent raktą, kad anksti galėtų eiti į bažnyčią laikyti mišių. Roizijus atsakė: "Unum esse in coelo clavigerum, sanctum Petrum apostolum, unum

item apud S. Ioan'em Vilnensem, Petrum Roysium hispanum, nec ullum se vivo aliam clavem esse habiturum." (Vienas turi dangaus raktus — šv. Petras apaštalas, taip pat vienas turi Vilniaus šv. Jono bažnyčios raktus — Petras Roizijus, ispanas; kol jis būsiąs gyvas, niekas kitas rakto negaus). Vyskupas naujos bažnyčios statyti vis nepradėjo. Kartą rektoriui Varševickiui teko išsikalbėti su vienu miestiečiu apie besirušiamą statyti bažnyčią. Šis nurodė visą eilę nepatogumų, jei bažnyčia būtų statoma numatytoje vietoje: 1) vieta esanti labai nuožulni ir drėgna; pamatams reikės daugiau darbo ir išlaidų negu pačiai bažnyčiai; 2) ten į pakalnę ties bažnyčia subęgtų viso miesto srutos; 3) ir kas svarbiausia, einant į bažnyčią, reikės eiti pro vyskupo rūmus; nors dabartinis vyskupas laikas nedaug tarnų (modestas familiam), bet anksčiau buvusieji vyskupai laikydavę daug dvariškių ir, kas žino, ar būsimieji jėzuitai negausią tos bažnyčios, ir jis nesileis į jokiais derybas su vyskupu, nors jam siūlytų ir keturis kart didesnes pajamas. Karalius netrukus suteikė viską, ko tik buvo prašyta. 1571 m. kovo mėn. paba-

drįta eiti į tą bažnyčią. Ji likianti tik kolegijos mokinių ir vyskupo dvariškių bažnyčia. T. Varševickis, viską gerai apgalvojęs ir su vyskupu pasitaręs, nutarė prašyti karalių, kad jis savo autoritetu prijungtų prie kolegijos šv. Jono bažnyčią ir kleboniją. Anksčiau buvęs karaliaus kanceliarijos notaru, Varševickis gerai žinojo, kaip rašomi karaliaus dokumentai. Todėl jau Vilniuje jis paruošė raštą, kokią iš karaliaus norėjo gauti, metmenis, parašė laiškus princėsei Onai ir nuncijui, kad padėtų tame svarbiame reikale. Vyskupas Protasevičius pažadėjo, jei karalius suteiks prašomą raštą, dr. Roizijui duoti tris sykius daugiau pajamų nesandį Pasvalio beneficiją. Užodė ir Roizijui, kad kažkas daroma. Dar labiau supykė ant jėzuitų ir nebeleido T. Varševickiui tęsti pradėtų šv. Jono bažnyčioje sakyti gavėnios pamokslų; o dėl siūlomų pakaitai beneficijos pasakė: Kol gyvensi, niekuomet jėzuitai negausią tos bažnyčios, ir jis nesileis į jokiais derybas su vyskupu, nors jam siūlytų ir keturis kart didesnes pajamas. Karalius netrukus suteikė viską, ko tik buvo prašyta. 1571 m. kovo mėn. paba-

goje atėjo oficialus raštas, bet nebebuvo vilties juo naudotis, nes dr. Roizijus nejudėjo iš vietos ir nieko neįsileido. Bet visą reikalą išsprendė pats Dievas. Praėjus vos trims savaitėms nuo rašto gavimo, sveikas ir stiprus dr. Roizijus pirmadienį po Atvelykio staiga gavo pleuritą ir po trijų dienų mirė. Jėzuitai tuojau perėmė bažnyčią ir kleboniją, atsisakydami visų kitų bažnyčių priklausiusių beneficijų (pvz. Valakumpių dvaro), kurias vyskupas paskyrė kunigui, turinčiam administruoti parapiją (vicarius perpetuos), nes jėzuitai patys parapijos valdyti nesutiko. Kai mieste pasklido žinia, kad jėzuitai perėmė šv. Jono bažnyčią, klaidatikių pakurstyti karštesnieji katalikai pradėjo bruzdėti: jie pastatė bažnyčią ir kleboniją, jie įtaisė brangius bažnytinius rūbus, auksinius ir sidabrinus indus, dabar ateina visai svetimi ir viską pasiima. (Iš tikrųjų, nors bažnyčia dabar priklauso kolegijai, parapijiečiai atžvilgiu niekas nepasikeitė, nes ji liko parapijine bažnyčia ir toliau). Kai kurie iš jų užrakino zakristiją, paslėpė visus kielikus, monstrancijas, relikvijas taip, kad jėzuitai, norėdami baž-

nyčioje laikyti pamaldas, turėdavo viską atsiimti iš savo namų koplyčios. Beveik tris mėnesius tęsėsi tie neramumai. Tik kai liepos mėn. grįžo iš Varšuvos Vilniaus vaikas Rotundas ir išdėstė miesto tarybai, kokia yra karaliaus valia, buvo nustota priešintis ir atidaryta zakristija.

6. Katedros mokyklos bedos

Kita didelė sunkenybė iškilo 1572 m. pradžioje. Ji lietė katedros mokyklą. Be jėzuitų įsteigtos aukštesniosios mokyklos Vilniuje veikė visa eilė pradžios mokyklų. T. Hostovinas viename laiške, rašytame 1570 rugsėjo mėn. 12 d., taigi, maždaug praėjus vieneriems metams po jo į Vilnių atvykimo, ordino generolui, sako: "Siame Vilniaus mieste yra daug tautybių, būtent: lietuviai (juos mini pirmoje vietoje!), rutėnai (rutheni — šiuo vardu būdavo vadinami ukrainiečiai, bet taip pat ir bendrai visi stačiatikiai), totoriai, lenkai, vokiečiai, žydai, nemaža italų ir armėnai.

(Bus daugiau)

Dailininkas Petras Lukas apsigyveno Santa Monikoje

Interview vietoje

Dveju metų išgyvenęs Indijoje, kur jis dirbo Santiniketan, Rabindranato Tagorės universitete, dailininkas Petras Lukas grįžo į Venezuelą. Trumpam sustojęs Caracas mieste, birželio pradžioje jis atskrido į Los Angeles. Kiek laiko jis čia gyvens? Nežinia. Jis išvažinėjo Indiją, Italiją, Egiptą, Amazonės džiungles, ieškodamas naujo ir egzotiško. Santa Monikos jaukumas jam tikrai imponuoja. Čia rašytojo Juozo Tiniūno pastogėje Lukas įrengė savo studiją.

Kaip paprastai, pirmasis įsikūrimo mėnuo prailgo formaliųjų grandinėje. Ir tenka čia apžvelgti kelias žodžiais jo studijinę kelią per daugelį žemynų. "Master of Arts" diplomą Italijoje; aukso medalis už darbą Meninės technikos parodoje Paryžiuje 1937 metais; dalyvavimas meno parodoje Romoje; studijos Vienoje; 1959-62 profesorius Meridos — Andų universitete Venezueloje; studijos Santiniketan universitete Indijoje.

Čia jis paliko daugybę portretų, rašo Visva-Bharati spaudoje, jam ten surengus savo darbų parodą 1965 m. vasario mėn. Ir pačioje parodoje iš jo išstatyti 74 darbų bent pusė buvo portretai.

Portreto paslaptis man atskleidė Indija, prisipažįsta Lukas. Žmogaus pirmasis atradimas portretui glūdi jo akių ir jo žvilgsnio pažinime.

Tad, plaukdamas laivu bibile Raudonąją jūrą, kurioje nusunkdo faraonas su savo kariuomene, Lukas neišsisuko iš pareigos piešti laivo kapitono portretą. Tai buvo jo pirmas toks portreto darbas, laivui siūbuojant ant Raudonosios jūros bangų. Bet nepaskutinis, nes daugelis kelių tuoj pat užsakė nupiešti savo portretus.

Daugelis jo portretinių darbų paliko venezueliečiams, Venezuelos lietuviams, ir, be abejo, liks jų daug ir Los Angeles lietuvių seklyčiose.

Santiniketan universiteto portreto konkurse Petras Lukas laimėjo pirmą vietą, nupiešdamas universiteto įkūrėjo rašytojo R. Tagorės portretą. Tas portretas liko, jam išvykus, puošti universiteto salę.

Lukas daug keliavo po Indiją. Jis gyveno netoli Žemės stogo — Himalajų kalnyno, kurio peizažus jis taipgi tapė. Jis bus tikriausiai pirmas lietuvis dailininkas, pasiekęs tas vietas. Indų menas paliko jam gilią įspūdį. Kai kurie Luko tapiniai persunkti ta mistine rytietiško piešimo meno dvasia. Tačiau jis lieka savimi. Istikimybė įspūdžiui ir tiesai — tai mano uždavinys mene, sako Lukas. Jis mėgsta spalvas, ir jo indiški paveikslai kupini nelauktų spalvinių kontrastų. Kai kurie paveikslai paženklininti simbolikos. Didžiulis Vaidilos paveikslas, kuriam jis suteikė mitologinio lietuviško krivio simboliką, liko Indijos nuosavy-

be. Keistu nujautimu, lyg teigdami sanskrito ir lietuvių kalbos giminingumą, indai surado lietuviškame Krivų Krivaitėje įpingus indiškuosius bruožus.

S. R. Das, Visva Bharati universiteto vicerektorius, įvadė Luko parodos programą pažymi: stovint prieš Luko darbus, kyla pasitenkinimas, stebint jo briliantiškas spalvas, sujungtas su indiškosios meno mokyklos švelnumu. Lukas yra ne tik talentingas vakarietiško standarto dailininkas, bet ir sugebėjęs savo ekspresiją praturtinti indiškosios meno mokyklos pagava.

Teko patirti, kad "Lietuvių Dienų" žurnalas mieliai sutiko surengti Los Angeles P. Luko darbų parodą. Tai žada įvykti rudenį.

Būdamas tikras boheminkas savo prigimtimi, Lukas patenkintas apsigyvenimu Tiniūno pastogėje, patenkintas savo studija, losangeliečių vizitais ir portretų užsakymais. Ir iš tikrųjų, anot lakaus posakio, menas nuostabus stebukladarys: žmonės miršta, o jų portretai lieka. Petras Lukas priklauso prie tų stebukladarių, kurie veidus įamžina drobėje...

Kokios meno mokyklos Lukas? Taip paklaus tas, kas skirs to dailininko kaip vaistinėje vaistus...

Ir čia dailininkas Lukas atsakytų, jog jis domisi visu menu ir visą laiką studijuojas bei stengiasi pasilikti tik savimi.

J. G.

Dail. Petras Lukas (viduryje), Marija Gliudienė ir rašytojas Jurgis Gliuda.

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

★ Vilniuje įvyko Baltijos valstybių psichologų konferencija.

★ Pianisto Igno Giedgaudo-Prielgausko, prieš 10 metų mirusio Šiauliuose, užrašai, dokumentai, nuotraukos yra perduoti Centriniam valstybiniam archyvai Vilniuje. Archyvo mokslinė bendradarbių, nors ir susidariusi iš užrašų įspūdį, kad velionis savo gyvenime "neišvengė prieštaraščių" — suprask, netinka įspausti į ankstyvųjų bolševizmo pionierių gretas — vis dėlto ragina muzikologus susidomėti to muziko pedagogo palikimu ir papasakoti apie jį menu besidominčiam jaunimui, mažai tepažįstančiam lietuvių muzikinio gyvenimo istoriją. Ignas Prielgauskas dėstė Šiaulių muzikos mokyk-

loj iki 1954 metų. Mirė 1956 metais, būdamas 85 m. amž. (E)

★ Muzikologas Vytautas Landsbergis, M. K. Čiurlionio biografijos ir kūrybos tyrinėtojas, atrado duomenų, rodančių, kad Čiurlionio kūrinį būta Londono parodoje prieš pirmąjį pasaulinį karą, tačiau jo kūrinių ten (jau po Čiurlionio mirties), atrodo, reprezentavo rusų dailę, kaip ir dabar atsitinka lietuviams sportininkams ar menininkams, tos pačios "tėvynės" išleidžiamais į užsienius.

Liepos 29 d. V. Landsbergis pateikė didelę muzikinę apybraižą apie M. K. Čiurlionį per Maskvos radiją. (E)

★ Vilniaus Dailės muziejuje liepos 31 d. atidaryta vyresnio sios kartos lietuvių tapytojo Viktoro Vizgirdos paroda. Vilniaus laikraščiuose nurodyta kad dailininkas "šiuo metu gyvena Jungtinėse Amerikos Valstybėse". Trijose muziejaus sa-

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5759 So. Western Avenue
LEONAS FRANKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų Remontas
Kampas 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9533

lėse esą rodoma daugiau kaip 90 portretų, peizažų ir natūrmortų, saugojamų Vilniaus Dailės ir Kauno M. K. Čiurlionio vardo muziejų fonduose. Parodoje taip pat esą V. Vizgirdos darbų, gautų iš privačių kolekcijų.

Vilniečiams tas pranešimas buvo staigmena, nes tai pirmas atsitikimas per 20 su viršum metų, kad rengiama nuo okupacijos į užsienius pasitraukusio ir dabar Amerikoje gyvenančio dailininko darbų paroda. Pirmas dažnam parūpęs klausimas buvo, ar tie iš privačių kolekcijų gautieji darbai irgi tik Lietuvoje išlikę dailininko darbai, ar gal yra ir nauji. Antras klausimas, ar recenzentai apie V. Vizgirdą kalbės tik kaip apie "velionį" dailininką, kūrį tik prieš ketvirtą šimtmečio. ar užsimins, kad jis tebėra ir dar turėtų kuo parodą papildyti? Ir pagaliau, ar paroda rengiama susižinojus su dailininku, ar "nuožiūriškai"? Tie ne meninio pobūdžio klausimai, be abejo, didina vilniečių dėmesį parodai. (E)

— Amerikoj iš 35 prezidentų 11 buvo generalai.

Restoranas Neringa
LIETUVISKI IR AMERIKONISKI VALGIAI
2632 West 71st St.,
Telef. — 778-9359
Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto iki 8 v. v. Sekm. nuo 9 v. r. iki 8 v. v. sav. Teresė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJŲ, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.
4 1/2% current dividend on investment bonus
4 1/2% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4 1/2% dividendų kas pusmetį ir dar išmokama po 1/2% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632
Valandos: Pirmadi., Antradi., Penktadi., ir Sekadi., 9 v. r. iki 4:30 v. p. d.
Triedad. uždaryta: Ketvirtadi., 9 v. r. iki 8 v. v.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ - DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ISTAIGA

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto, iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6466
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLECKER STREET	EE 2-7470
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0484
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENSTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	DE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	HU 1-6550
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DE 6-2818
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	DI 2-4240
BALTIMORE 31, MD.	1800 FLEET STREET	TX 5-0700
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TO 8-0296
DETROIT 12, MICH.	41601 JES CAMPAL AVENUE	CH 7-5164
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	EE 5-6368
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	GR 5-9746
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE	PR 1-0696
1028 KENILWORTH AVENUE		TO 8-3960
11330 JES CAMPAL AVENUE		AN 8-1120
396 W. BROADWAY		EX 2-0304
1159 DETT AVENUE		381-8997
717 W. GRAND AVE.		

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymiausių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinčiai, saugiai ir pelningai jau virš 41 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama, paliginamai, aukštą dividendą. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stipria finansiniais ir teikti pačius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis noriai prisidėdami darbas ir finansais, kad galėtumėte siekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išlaugusį į virš \$55,500,000 turto įstaigą.

JOHN PAREL, direktorius, uvybo
ir bendrovės prezidentas

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MOSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance
- Sell and redeem U.S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms for your organization meetings (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special

- money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamps
- Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M. — 8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY	9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M. — 12:30 P.M.

DEKORAVIMAS

IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valom J. RUPK. Tel. CHicago 1-105

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS 4063 arch.
Chicago 01 60632 Tel. YA 7-5898

MOVING

SERENAS perkrauto baldus ir kitus daiktus ir iš toli. Miestų leidimai ir pilna apdraud
2047 W. 67 PL. WA 5-8063

DRAMATURGA LANDSBERGII - ŽEMKALNII PRISIMINUS

Jonas Miškinis

Šiemet rugpjūčio 28 d. sukan-
ka penkiasdešimt metų, kai Lie-
tuvos sostinėje Vilniuje mirė pir-
mojo lietuviško teatro organiza-
torius, kūrėjas ir rašytojas dra-
maturgas *Gabrielius Landsber-
gis-Zemkalnis*. Jis gyvendamas
daug dirbo lietuvių tautai, ypač
lietuviškos scenos meniai.

G. Landsbergis gimė 1852 m.
sausio 21 d. Biržų apskrityje,
Kompaniščinės dvare, netoli Lin-
kuvos. Mokėsi Šiaulių ir Mintau-
jos gimnazijose, bet pasunkėju-
sios gyvenimo sąlygos neleido
jam išeiti viso aukštesniojo
mokslo. Jis išstojo iš gimnazijos
ir kurį laiką mokėsi Rygoje te-
legrafijos. Ilgies specialybę, bu-
vo paskirtas į Maskvą telegrafo
valdininku, Tarnaudamas Mask-
voje, Landsbergis nesitenkino
tuo, ką buvo išmokęs, bet tuojau
įstojo į tenykštį universitetą lais-
vu klausytoju teisių mokslo stu-
diuoti. Tačiau vėliau buvo pa-
imtas į rusų kariuomenę. 1877

G. Landsbergis - Zemkalnis

metu lietuvių buvo mėgiami ir
vaidinami ne tik miestuose, bet
ir kaimuose.

Žadino tautinę sąmonę

1907 m. mirė Landsbergio
žmona. Tai labai jį sukrėtė. Iš
Vilniaus jis persikėlė gyventi į
Kauną. Čia jis vėl aktyviai reiš-
kėsi "Dainos" draugijos veiklo-
je, režisuodamas jos ruošiamus
veikalus. Po metų paliko Kauną
ir išsikėlė į Šiaulius, kur gavo
draudimo draugijos inspekto-
riaus vietą. Šiauliuose taipgi ne-
sisalino nuo lietuviškosios veik-
los, rengdamas "Varpo" draugi-
jos vakarus. Taip pat specialiai
atvažiuodavo į Kauną talkinti

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penk-
tadienio 10 iki 11 val. ryto. Šešt-
adienis ir sekmadienis nuo 8:30 iki
9:30 val. ryto. Vakaraus pirmadi-
niais 7 val. vak.

VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEMlock 4-2413
7159 South Maplewood Avenue,
Chicago, Illinois. 60629

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų
rėmai. Pritaikinti paveikslams
skelbimų rėmai, metalu aplieti
rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LaFayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2 %

Naujas ankštas dividendas
mokamas az investavimo
sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIOUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. 9 v. r. iki 5 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiadi. uždaryta

tuo pačiu "Dainos" draugijai.
Pirmieji lietuviški mėgėjų vaidi-
nimai ne tiek siekė meninių tiks-
lų, kiek norėjo daina ir vaidini-
mais žadinti lietuviuose tautinę
sąmonę, kelti ir ugdyti tautinį
susipratimą. Taigi, tie vaidini-
mai ir jų rengėjai yra atlikę di-
delį tautinės kultūros darbą, o
jame viena garbingiausių vietų
tenka kaip tik Gabrieliiui Lands-
bergiui-Zemkalniui.

Karo audrai užėjus

Prasidėjus Pirmajam pasau-
liniam karui, jis 1915 m. išsikėlė
vėl į Vilnių, kur vokiečių okupa-
cijos metu režisavo lietuvių veika-
lus ir pats juose vaidino. Pas-
kutinį kartą režisavo 1916 m. bir-
želio 29 d. statomą veiklą "Šilo
gėlė". Tą veiklą režisuodamas,
jis pasijuto sergas ir, grįžęs iš
teatro, daugiau iš savo buto išei-
ti jau negalėjo. Du mėnesius pa-
sirges, mirė 1916 m. rugpjūčio
28 d. Buvo palaidotas Rasų ka-
pinėse.

Savo raštus jis pasirašinėdavo
Zemkalnio slapyvardžiu. Iš jo li-
teratūrinio darbo dar tenka pa-
žymėti istorinė studija "Lenkai
ir lietuviai", kuri buvo išversta
į lenkų kalbą, anuomet sukle-
dė didelį lenkų nepasitenkinimą.

Lietuvos Vytauto Didžiojo uni-
versitetas išleido Gabrieliaus
Landsbergio-Zemkalnio mono-
grafiją.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV

3 skyriai Chicagoje:

3608 W. 69 St. Tel. WA 5-2787
2501 W. 69 St. Tel. WA 5-2737
3212 S. Halsted. Tel. CA 3-1864

Lietuvių bendrovė, kuri turi teisę
siuntinius siųsti be tarpininkų tiesiai
savo vardu iš Chicago į Lietuvą.

Didelis pasirinkimas geriausios rū-
šies medžiagų ir kitų prekių žemo-
mis kainomis

E. ir V. Žukauskai

Šiomis dienomis buvo išleista
nauja lietuviška promoginės mu-
zikos plokštelė, įdajuota

AURELIJOS PAUKSTELIENOS -

JARAITES

su Mel Dokič ir jo čigonų
akomponavimu.

Šią gražią romantišką plokštelę
Chicagoje galima įsigyti pas Kar-
velį, Gradinską, Marginiuose, Ter-
roje, pas Brazdžionį ir Drauge.

Pristatoma Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą
teikiame nemokamai.

Rastinė atdara kasdien nuo 8 val.
ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadi-
niais iki 3 val. p. p.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• 25 metai kai mirė Liudas
Jakavičius sueina šandieną. Tai
plačiai Lietuvoje paplitusių
kalendorių ir kitų knygų leidė-
jas, liaudies teatro darbuotojas.
Kilęs iš Akmenės. Mažeikių ap-
skrityje, mirė Anykščiuose. Dau-
giausia gyveno Rygoje, kur su-
organizavo pirmą lietuvių teat-
ro spektaklį, teatro mėgėjų Zais-
lo draugiją; leido spaudą, įstei-
gė knygyną, įrengė spaustuve,
leido juokų kalendorius, laikraš-
tį "Juokdarį", redagavo ir leido
"Rygos Naujienas". 1919 m. grį-
žęs Lietuvon įsteigė Šiauliuose
knygyną, yra parašęs eilę kny-
gelių, daugiausia liaudžiai.

• Broniaus Zumerio knyga
"Dabarties sutemos" jau surink-
ta "Draugo" spaustuveje. Daro-
mos paskutinės korektūros ir
greit bus spausdinama. Leidžia
Tėvų Marijonų Sv. Kazimiero
provincija.

• Dr. Prano Skardžiaus
"Lietuvių kalbos akcentologija"
jau pusiau surinkta M. Morkū-
no spaustuveje. Leidiniu rūpina-
si Ped. Lituanistikos institutas.

• Prof. W. C. Kvaraceus,
dėstas Tufts universitete, Med-
forde, Mass., rašo įvertinimą

Londono universiteto pedagogi-
nės psichologijos lektoriaus Ro-
berto G. Andry jam atsiųstos
knogos "The Latvian Republic".
Prof. Kvaraceus straipsnis bus
išspausdintas marijonų leidžia-
mame žurnale "The Marian", ku-
rį redaguoja dr. J. Prunskis.

• Algimanto Kezio, S.J. foto
parodą Lietuvių bendruomenė
ruošia Los Angeles mieste Lietu-
vių dienos proga rugsėjo 11 d.
Sv. Kazimiero parapijos salėje.
Be kitų ir dvi šiose kult. priedo
numeryje dedamos jo nuotrau-
kos bus išstatytos toje parodoje.

• Lietuvių Katalikų mokslo
akademija šaukia savo konfe-
renciją Washington, D. C.
Konferencija įvyks sekmadienio
rytą, rugsėjo 4 d., 10-12 val.,
Statler Hilton Hotel, Pan-Ame-
rican Room. Joje bus dvi paskai-
tos: "Šiluvos šventovės reikšmė
Lietuvai" — kun. dr. Juozas Vaiš-
noros, MIC ir "Pirmieji bandy-
mai krikščinti žemaičius" (Zem-
maičių krikšto 550 m. jubiliejui
paminėti) — tėv. dr. Viktoro Gi-
džiūno, OFM. Paskutinės paskai-
tos koreferentų bus prof. dr. An-
tanas Vasys.

4 1/2 %

We invite Your Savings

DIVIDEND CHECKS MAILED
QUARTERLY ON INVESTMENT
SAVINGS ACCOUNTS

ST. ANTHONY

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribskas, Exec. Secv.

1447 SO. 49th CT. • CICERO, ILLINOIS 60650

HOURS: MON. 9-5; TUES., THUR., FRI. 9-5; SAT. 9-1; WED. CLOSED

PHONE 656-6330

Tik per 10 dienų...

trumpam vasaros sezonui ir už labai papigintą kai-
ną siūlome ypatingai gerus ir praktiškus siuntinius,
kurie pristatomi į Lietuvą oro paštu laike 10 dienų.

Šie taip praktiški ir reikalingi siuntiniai suteiks Jūsų arti-
mesiams malonią staigmeną ir netikėtą paramą, tad nepraleiskite
šių retai pasitaikančią progą ir pasinaudokite šiuo mūsų specia-
liu pasiūlymu.

Merguzėlė (01).

Itališkas labai populiarius lietpaltis, vilnonė kostiumui arba
vasariniam paltui medžiaga. 4 jardi gelėtos šilkinės sknelės
medžiagos, 1 nailono skarelė, 1 šilkinė labai garbi gelėta ska-
relė, 2 poros geriausios nailono kojinių, 1 nepermatomo nailono
bliuskutė.

Kaina \$65.00.

Bernužėlis (02).

Nailoniniai spalvoti arba balti viršutiniai marškiniai, 1 te-
relino kaklaraištis, vilnonė vasariniam kostiumui medžiaga, arba
juoda kostiumui medžiaga, 1 specialus labai stiprus Itališkas
lietpaltis, viena pora nailono kojinių su 6 mėnesių garantija, 1
be rankovių su kostiumu dėvimas megztukas.

\$65.00.

Jungtinis Merguzėlės ir Bernužėlio siuntinys kainuoja tik

\$120.00.

Tebesiučiami mūsų anksčiau skelbtieji, didelio pasisekimo
turėjusieji siuntiniai: V-3 — 10 1/2 jardo angl. viln. medž. trims
kostiumams už 55 dol.; P-3 — 9 j. trims paltams viln. angl. me-
džiagos už 60 dol.; N-4 — 16 jardu nepermatomo nailono gra-
žiausių raštų 4 sknelėms už 45 dol.; ir M-13 vertingas augšto
kaloriteto maisto siuntinys 22 lbs. už 30 dol.

Prie visų išvardintų siuntinių galima pridėti pageidaujamų
dovanų iš mūsų katalogų arba Jūsų pačių supirktų prekių. Jūsų
pačių siuntinius išskyspedijuojame iš Londono tik už 12 dolerių,
plius faktinės Sovietinio maito išlaidos. Tokius siuntinius galite
mums siųsti žemiau nurodytu adresu pažymėdami mūsų tranzit-
inio sandėlio ženklą: B. O. 11690/64.

BALTIC STORES LTD.

421, Hackney Road

London, E. 2.,

Great Britain

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir ga-
vėjo parašu patvirtintas pristatymas per 3-4 savaites. Visos siun-
tos registruotos ir apdraustos.

Atstovai: L. Venckus, 7030 Talman Ave., Chicago, Ill., tel.
436-0494; Gaija, 3570 W. Vernor, Detroit, Mich.; ir A. Kusinskis,
124 Park Str., Sudbury, Ont., Canada.

Vilų pirkimo, nuomavimo taip pat ir dėl visų kitų reikalų
Ispanijoje, prašome kreiptis į mūsų atstovą ten: Palanga Proper-
ties, Ltd., 24 Calle Monasterio de Poblet, Comarruga, Prov. de
Tarragona, Espana.

PLANINGAS TAUPYMAS moka gerus dividendus

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 1/2 %

P pinigų taupymui nereikia važinėti,
juos galite atsiųsti paštu,
mes apmokame
persiuntimo išlaidas.

Dabartinis dividendas
išmokamas du kart
per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Planingai, nuolatinių ir periodinių
są 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Kreditavimui nuo 9 val. ryto iki 6 v. vak.
Sąskaitų nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų.
Trečiadienį uždaryta viena diena.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAR ROAD • CHICAGO 4, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747 John J. Kuzmicki, Pres.

AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.
DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI ŠVENGIŲ
SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoraty-
vinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: da-
masko, brokadės, "bouclés", "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių,
šilko, nylonų, taffetą, aksomų, ANGLISKŲ MERZIAGŲ paltams
ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą
už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill. HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę
Jefferson St. Chernin's aikštėje

PRISTATYMAS NEMOKAMAI

ROCHKES MEDICAL
ARTS
3213 W. 63rd Street
Tel. WA 5-4787

REMBLAK - ROCHKES
APOTHECARY
2421 W. 63rd Street
Tel. HE 4-1500

DIABETINIS MAISTAS IR GAMINIAI

Mes patefonuosisime jūsų gydytojai

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

• Skanūs valgiai

• Geras patarnavimas

• Puiki atmosfera

PIETŲS

\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS.
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir
šeštadieniai iki 5 valandos ryto.

Mūsų erdviuose patalpose
turime didžiausį pasirinkimą
visų modernių baldų, elek-
trinių krosnių, radijo ir tele-
vizijos aparatų, šaldytuvų ir
kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road

Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9-9 val., antr. treči. ir šeštadieniai nuo
9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia
įvairių filmų foto aparatus ir
jų reikmenis. Pasinaudokite
patogių planų atidedant pasi-
rinktus reikmenis. Kalkėdome.
Pilnai užbaigtų foto nuotraukų
aptarnavimas. Atdara pirmad.
ir ketvir. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

VASAROS TEATRA APLANKIUS

Ispūdziai iš šio teatro spektaklių

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Vienas vasaros teatrų — Court Theatre — yra Chicago universiteto damos skyrius, kuris kas vasarą savo teatro mėgėjams pastato po kelis klasikinius spektaklius, kiekvienam vaidinimui paskirdamas po tris savaites. Vi si spektakliai vyksta po atviru dangum, tarp keturių to paties universiteto gotiško stiliaus, pilko mūro pastatų, medžiais pasi- pošusiam kieme. (Lietuvių lyjant, spektakliai vyksta įprastinėje Mandel salėje).

Kieme stovi paprasta dekracija, primenanti viduramžių laikų Shakespeare'io sceną, suside- dančią iš namo, laiptų ir uždan- gos. Ta pati scena "patarnauja" visiems trims vaidinimams. Apie sceną apskritimu susėda publi- ka, susidedanti iš maždaug 300 žiūrovų. Gal didžiausia šios rū- šies teatro nauda yra ta, kad žiū- rovai labai artimai gali dalyvau- ti spektaklyje. Čia žiūrovas nebe stebi veikėjų iš toli ir tiksliai iš priekio, bet, rodos, kartu daly- vauja, artimai sekdamas veikė- jų išgyvenimus. Šio teatro spek- taklyje, artistams besivaikščio- jant publikoje arba kieme, publi- ka ir aktorai suima į glaudų kontaktą. Tiktai kartas nuo kar- to praūžiantis "jetas" primena žiūrovams ir veikėjams, kad tai tik vaidinimas, vyksta dabar, 20-tame amžiuje, Chicagoje, prie 57-tos ir University gatvių. Nors šio teatro artistai yra dramos fakulteto studentai, tačiau labai puikiai atlieka pasirinktus klasi- kus. Mačiusiam tą patį veikėją išpildant iš Anglijos atvykusiam Old Vic ir Stradford-on-Avon trupėms, vistiek šis teatras pa- lieka labai malonų ir gerą įspūdį, nedaug atsilikdamas nuo garsių- jų profesionalų.

Kiekvienas teatro mėgėjas, nu- vykęs į Chicago universiteto Court teatrą, praleis gražų ket- virtadienio, penktadienio, šešt- didienio ar sekmadienio vasaros vakarą įdomioje viduramžių teat- ro dvasioje.

Court Theatre šią vasarą savo žiūrovams pristato tris klasi- kus: George Bernard Shaw "Šv. Joną" (Saint Joan) ir Wil- liam Shakespeare dvi komedijas "Dvyliktoji naktis" ("Twelfth Night") ir "Linksmosios Wind- soro kumetės" ("Merry Wives of Windsor").

George Bernard Shaw (1856-1950) veikalas "Šv. Joana" para- šytas 1923 m. trejiems metams pralinkus nuo jos paskelbimo

Prof. J. Eretą sveikina artėjantis 70 metų sukakties proga Alina Grininė iš Miuncheno.
Nuotr. K. J. Dėdino

Chicago Aukšt. lit. mokyklos mokytojai. Pirmoje eilėje sėdi (iš k. į d.) Z. Visockienė, E. Songinienė, A. Šimaitienė, dir. J. Masilionis, I. Serapinas, A. Rūgūtė, tėvų komiteto pirm. J. Vasinkevičius. Antroje eilėje stovi: kun. A. Kezys, S. J. N. Pupienė, kun. J. Raibūzis, D. Ve- lička, I. Smiellauskienė, P. Lampsatienė ir V. Liulevičius.
V. Noreikos nuotr.

Kultūrinė Kronika

• Chicago Aukšt. lit. mokyk- loj, veikiančioj Jaunimo centre, dėstys 14 mokytojų: tikybą — kun. Algimantas Kezys, S.J., kun. Jonas Raibūzis, S.J.; lietu- vių kalbą ir literatūrą — Juozas Masilionis, Ignas Serapinas, Ele- na Songinienė, Aldona Šimaitie- nė ir Domas Velička; Lietuvos istoriją — Vincas Liulevičius ir Alicija Rūgūtė; Lietuvos geo- grafiją — Palmyra Lampsatie- nė; grožinį skaitymą — Zita Vi- sockienė; dainavimą — Bernar- das Prapuolenis; tautinius šo- kius — Nijolė Pupienė ir Irena Smiellauskienė.

Kun. J. Raibūzis, J. Masilio- nis, A. Šimaitienė, D. Velička ir A. Rūgūtė šioje mokykloje yra išdirbę daugiau kaip po dešimtį metų.

Naujuosius 1966-67 m. m. mo- kykla pradeda rugsėjo 10 d. Tą dieną 9 val. r. prasidės senųjų mokinių registracija, 9 val. 30 min. patalų egzaminai ir vasa- ros darbų patikrinimas, 11 val. naujų mokinių priėmimas. Bai- gę lit. mokyklą 8 skyrius priima- mi be egzaminų į 1 kl., kiti tu- ri laikyti stojamuosius egzami- nus raštu (diktantas ir atpasa- kojimas) ir žodžiu (skaitymas). Norį laikyti egz. į vyresnes kla- ses turi mokėti persokamų klasi- jų kursą.

• Spaudai ruošiamas leidinys apie skautų stovyklas. Šiame lei- dinyje numatyta vaizdais parodyti stovyklos pergyvenimus. Tam tikslui renkamos būdingos fotografijos iš šių metų stovyk- lų. Kun. Algimantas Kezys, daug fotografavęs šių metų sto- vykloje, jau atrinko šiam leidi- niui dalį savo fotografijų. Leidi- nys bus bazuojamas Rako sto- vyklavietėje įvykusiomis šios va- saros stovyklomis. Leidinį orga- nizuoja skautininkas Vladas Vi- jeikis su Lituanicos tunto štabo pagalba.

• Juozo Plačo parengtas va- dovėlis trečiajam lituanistinių mokyklų skyriui jau baigiamas spausdinti. Vadovėlių iliustravo Sodeikienė. Leidžia A.L.B. Kul- tūros fondas su Lietuvių fondo parama.

• Muzikas Faustas Strolia parašė muziką Lituanicos skau- tų tunto Tauro stovyklos dainai. Žodžiai s. Vlado Vijeikio, kuris vadovavo šiai sovklai. Dainos elodija labai patraukli ir skau-

tai labai greit ją išmoko. Visi, lankęsi stovykloje, žavėjosi šia daina ir džiaugėsi, kad muzikas Faustas Strolia nuširdžiai tal- kininkauja jaunimui praktiškai padėdamas. Lituanicos tunto skautai labai didžiuojasi pirma savo daina.

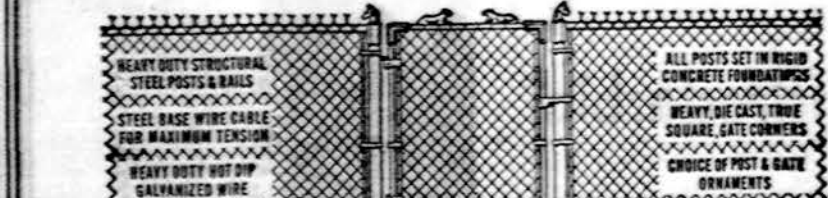
• J. Kairio straipsni "Kaip Rusija kolonizuoja Lietuvą" iš- spausdino anglų kalba leidžia- mas žurnalas "ABN Correspondence" savo š. m. liepos — rug- piūčio numery.

PERKRAUSTAU
baldus arti ir toli.
ALBINAS BENIULIS,
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviš- kas restoranas, kuriame gaminami lietu- viški valgiai.
Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir — JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6-7777 24 hour towing service
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkios patalys.

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS CESAS

HEAVY DUTY STRUCTURAL STEEL POST & RAIL FENCE
STEEL BASE WIRE CABLE
FOR MAXIMUM TENSION
HEAVY DUTY HOT DIP GALVANIZED WIRE
ALL POSTS SET IN REINFORCED CONCRETE FOUNDATIONS
HEAVY SET BACK TRUE SQUARE GATE COVERS
CRUISE OR POST & RAIL ORNAMENTS

Vis kas tik reikalinga namų pagerinimui ir pagražinimui
T V O R O S: įvairiausio alu- minijaus, plastikos, plieno, įvai- rių spalvų.
S T O G E L I A I
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus kon- strukcijos.
Naujausi žieminiai baltos emalio ir "stainless steel" langai.

KOSTAS BUTKUS (dirbtuvė)
6811 South Bell Avenue, Chicago, Illinois 60636
Tel. PR 8-2781 rytais ir vakarais: LU 5-6291 bet kuriuo laiku.

• Kun. Algimantas Kezys, S. J., sudarė savo fotografijų rin- kinį, pavadintą "Portfolio '65". Prie rinkinio pridėta taip pat ir straipsniai, kuriuos parašė kun. Br. Markaitis, Chicago's Meno Instituto Fotografijos skyriaus kuratorius Hugh Edwards ir K. Bradūnas. Rinkinys bus platina- mas parodose, kurių kun. A. Ke- zys turi visą eilę.

• Dr. Algirdas Budreckis, išspausdinta "Draugo" spaustu- vė ir dabar yra rišykloj. Lei- diausia Pedagoginis Lituanistikos institutas, mecenatas — Liet. taut. akad. sambūris, vadovau- jamas K. Kasakaičio. Knygos viršelis sudarytas dail. A. Valeš- vių liaudies pasaulėjauta" jau kos priežiūroje.

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYŠ MODERNISKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PROspect 8-0833 PROspect 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUGO
M. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasterinkimas Viane Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMModore 4-2223
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1133 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1008

Skaitykite ir platinkite dienr. Drauga.
Remkite tuos, kurie skelbiasi dienr. Drauge.

LENKAI TYRINĖJA LIETUVOS PRAEITĮ

Jaunas lenkų istorikas J. Och manskis, pernai išleides knygą apie lietuvių tautinį atgimimą (Litewski ruch narodowy kultu- ralny w XIX wieku), dabar in- formuoja, kad jau spausdinama jo kita knyga apie Lietuvą — "Lietuvos istorija" (Dzieje Lit- wy). Kitais, 1967 m., pasirody- sianti knyga apie lietuvių lenkų santykius nuo 1917 metų, o šie- met dar Lenkijoje pasirodė žino- mo folkloristo O. Kolbergo vei- kalas "Litwa" (Lietuva), parašy- tas prieš šimtą metų, bet iki šiol buvo nespausdintas. Pernai pa- sirodė "Studia i materialy dzie- jow Suwalszczyzny", o 1963 me- tais "Materialy do dziejow ziemi sejnenskiej". Šioj didelėj (436 p.), vien Seinų sričiai skiriamoj knygoj, tarp kitos įdomios bei aktualios medžiagos yra ir straipsnis apie lietuvių lenkų ko- vą dėl Seinų 1918-1920 metais.

Daug dėmesio Lietuvai ir ap- skritai baltams skiriama įvai- riuose periodiniuose leidiniuose, kaip Balstogėje leidžiamas Acta Baltico-Slavica, Rocznik Bialo- stocki (Balstogės metrašis), Rocznik Olsztyński ir kitur. Pa- žymėtina, kad Balstogėje dabar lenkai kuria tokias mokslo bei kultūros institucijas, kokia

prieš karą turėjo Vilniuj.
Mūsų istorijos draugijos pa- reiga būtų kiek plačiau bent in- formuoti apie naują istorinę li- teratūrą svetimomis kalbomis, susijusią su Lietuvos istorija, ypač apie aktualesnius dalykus. Bet ar ji tai daro?

L. D.

Taupykite

MES MOKAME
4 1/2
ANT VISŲ
SASKAITŲ
0%
Daugiau kaip 50 metų
sąžiningai patarnaujame
lietuviams.
Kiekviena
sąskaita
ligi
\$10,000
apdrausta
Federalės
valdžios
agentūroje
August Saldukas,
Prezidentas
4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

#